

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Дел. № 19/к.с. 9/2006
Дата 19.12.2006 21

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „ Цар Калоян” №1-А, 1000 София, тел: 9875513, 9875859,
факс: 9876514
e-mail: VASprotocol@bitex.com

Изх. № 403
Дата 19.12.2006 г.

В
на разпоредбите на
Становище
на Висшия адвокатски съвет
от
19.12.2006

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

на Висшия адвокатски съвет
по конституционно дело № 9/2006 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение от 30.11.2006 г. сме конституирани като страна по конституционно дело № 9/2006 г., образувано по искането на Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд за установяване на противоконституционност на § 54 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (обн. Д. в., бр. 103/2004 г.) и за несъответствието ѝ с международни договори, по които Република България е страна.

В указания ни от съда срок представяме следното становище.

**I. ПАРАГРАФ 54 ОТ ПРЕХОДНИТЕ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ
РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА ПРОТИВОРЕЧИ НА
ЧЛ. 4, АЛ. 1 И ЧЛ. 119, АЛ. 1 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ.**

Съгласно § 54 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията (ЗИДЗИН) наказанията поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживеене в определено населено място, наложени преди влизането в сила на този закон, се заменят с пробацията от съда по реда на чл. 304 (стар), респ. чл. 306 от действащия Наказателно-процесуалния кодекс (НПК).

По този начин законодателят е заменил със закон наложените наказания на всички лица, които са били осъдени с влязла в сила присъда преди влизането на закона в сила.

1. Наказанието пробация не е съществувало в българската правна система към момента на осъждането на тези лица.

Принципът на законоустановеност на престъпленията и наказанията е основополагащ за правовата държава. Както е недопустимо осъждането на едно лице за деяние, което не е било въздигнато в престъпление към момента на извършването му (чл. 5, ал. 3 от Конституцията на Република България), така е недопустимо и налагането на наказание, което не е било предвидено в закона към момента на осъществяване на престъплението.

Обстоятелството, че § 54 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗИН предвижда заменяването на наложените с влязла в сила присъда наказания с наказание, което не е съществувало в закона към момента на извършване на престъплението, определя противоконституционността на тази нормативна разпоредба поради противоречието ѝ с принципа на правовата държава, заложен в чл. 4, ал. 1 от Конституцията на Република България.

2. Заменяването по законодателен ред на наложено с влязла в сила присъда наказание представлява ревизиране на тези съдебни актове с акт на законодателната власт.

Както на съда не е дадено да законодателства, така и парламентът не може да отменя или изменя актове на съдебната власт. Ревизирането на съдебни актове представлява правораздавателна дейност и се осъществява единствено от съда в предвидените от закона случаи.

Налице е недопустима намеса на законодателния орган в суверенни правомощия на съдебната власт, гарантирани от чл. 119 от Конституцията на Република България.

Това определя противоконституционността на § 54 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗИН поради противоречието на тази разпоредба с принципа на разделение на властите и 119, ал. 1 от Конституцията на Република България.

II. ПАРАГРАФ 54 ОТ ПРЕХОДНИТЕ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА ПРОТИВОРЕЧИ НА ЧЛ. 7, Т. 1 ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И НА ЧЛ. 15, Т. 1 ОТ МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАКТ ЗА ГРАЖДАНСКИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПРАВА.

Посочените по-горе международни актове по силата на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България са част от вътрешното законодателство и имат предимство пред нормите на вътрешното право, които им противоречат. Те утвърждават принципа, че никому не може да бъде налагано по-тежко наказание от това, което е било предвидено за престъпното деяние в момента, когато то е било извършено.

Наказанието пробация е по-тежко от отменените наказания поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживееене в определено населено място.

Това се вижда от сравнителния анализ по същество на наказанието пробация и отменените наказания. Пробацията винаги включва съвкупност от задължителни мерки, визирани в чл. 42а, ал. 2, т. 1 и 2 НК, а те всякога ограничават свободата на придвижване на осъдения, тъй като му налагат да присъства на определено място и за определен период от време. Тези мерки ограничават възможността на осъдения сам да определя режима на своя живот, поради това, че трябва да се съобразява с наложените му ограничения.

Изводът, че наказанието пробация е по-тежко от отменените наказания поправителен труд без лишаване от свобода, задължително заселване и лишаване от право на местоживееене в определено населено място се извежда също от систематичното място на наказанието „пробация” в скалата на наказанията, посочени в Наказателния кодекс, както и от историческото тълкуване на нормите на чл. 25, ал. 3 и чл. 59, ал. 1 НК – поради това, че един ден лишаване от свобода, задържане под стража или домашен арест се зачитаха за три дни поправителен труд, а сега се зачитат само за два дни пробация.

Изложените съображения недвусмислено сочат на извода, че в системата на българското наказателно право е налице замяна на три различни наказания в системата на наказанията с друг вид наказание, и то по-тежко.

Това означава, че § 54 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗИН противоречи на цитираните по-горе международноправни актове.

III. ПАРАГРАФ 54 ОТ ПРЕХОДНИТЕ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА ПРОТИВОРЕЧИ НА ЧЛ. 14, Т. 7 ОТ МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАКТ ЗА ГРАЖДАНСКИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПРАВА.

Налагането на ново наказание за престъпление, за което вече е било наложено наказание с влязла в сила присъда, е недопустимо според принципа, че „никой не може да бъде съден или наказан за престъпление, за което вече е бил окончателно осъден или оправдан съгласно закона и наказателната процедура на всяка страна”.

ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ:
(ТРАЯН МАРКОВСКИ)

